

ILLÚZIÓ VAGY VALÓSÁG? A JOGI KÉPVISELET AKTUÁLIS GYAKORLATI KIHÍVÁSAI*

Pál Norbert Lajos¹

Jelen tanulmány a látszólagos képviselő problémáit elemzi. A látszólagos képviselő fogalma azt a jelenséget fejezi ki, amely során az ügyfél formálisan rendelkezik jogi képviselővel, azonban a valóságban a bíróság elé terjesztett dokumentumot nem professzionális szereplő készítette el, hanem azt az ügyfél hozta létre és a jogi képviselő egyszerűen csak a nevét, aláírását, valamint ellenjegyzését adta hozzá. Ez a jelenség elvi dilemmákat vet fel. Meglátásom szerint semmiképpen nem biztosít a kiszolgáltatott fél számára tényleges védelmet és az igényeinek az érvényesítése könnyen tévútra kerülhet. Ezekben az esetekben sokkal inkább egyfajta formális képviseletről beszélhetünk.

Tanulmányomban három kiemelkedő jogesetet mutatok be, amely a jövő számára tanulságként szolgálhat, főleg a jogalkalmazásban résztvevő szereplők számára.

Lényegesnek tartom kiemelni, hogy miért is van szükség egy ténylegesen felelős jogi képviselőre, aki a jogrendszerhez hűen gyakorolja hivatását, valamint felhívni a figyelmet arra, hogy milyen elvárásokat támaszt a jogalkotó jelenleg irányukba. A látszólagos képviselő témaköre számos érdekes kérdést rejt magában. Megemlítendő többek között az, hogy mire számíthat az ügyfél olyan esetben, amikor egy kevésbé lelkiismeretes ügyvéd lesz a jogi képviselője, aki érdemileg nem foglalkozik az ügyével és minden feladatot az ügyfélre hárít át. A kötelező jogi képviselet intézményével szemben mind a jogalkotó, mind a jogalkalmazó komoly elvárásokat támaszt, és súlyos következményekkel jár ezen jogintézményre vonatkozó szabályok figyelmen kívül hagyása.

1. Miért van szükség ténylegesen „felelős” jogi képviselőre?

Általánosan elfogadott és ismert, hogy az államnak és ebből következően a jogalkotásnak a feladata, hogy biztosítsa a joghoz jutást, mégpedig egy tisztességes és mindenki számára elérhető igazságszolgáltatási rendszer kialakítása útján.² Ennek a célkitűzésnek az állam által sikeres megvalósításához szükséges egy hatékony, professzionális pervitel létrehozni, amelyet a különböző eljárásjogi garanciák biztosítanak.³

Az „új” Pp. szabályozása – amely 2018. január 1-jén lépett hatályba – jelentősen felértékelte a képviselet eddig betöltött szerepét, amellyel a

* DOI 10.21867/KjK/2024.3.3.

¹Pál Norbert Lajos, IV. éves joghallgató, DE-ÁJK

²Kengyel Miklós (2003): *Magyar polgári eljárásjog*. Budapest, Osiris, 81-82.

³Nyilas Anna (2022): Professzionális pervitel a perhatékonyság szolgálatában - a jogképviselet részvételének hatása a permenetre. *Magyar Jog*. 69. évf., 7-8. sz., 452.

képviselési munkát is átalakította. Az alapvető szinten megtalálható együttműködési kötelezettség célja az eljárás hatékonyságának a növelése, amely rendkívül szoros módon összefügg a jogi képviselő munkájával.

A jelenlegi főszabály a kötelező jogi képviselet, amely kimondja, hogy „a peres eljárás során a jogi képviselet kötelező, kivéve, ha törvény eltérően rendelkezik.” Mint látható, csak törvény enged kivételt bizonyos esetekben. A változások tükrében azt láthatjuk az elmúlt évek joggyakorlata alapján, hogy a jogi képviselők szerepe és felelőssége egyaránt növekvő tendenciát mutat a polgári eljárásokban.⁴ Kötelező jogi képviselet nélkül nem lehetne biztosítani a bonyolult, valamint különös szakértelmet igénylő ügyekben a professzionális pervitel megvalósulását.⁵

Kérdésként merülhet fel, hogy miért volt ilyen szigorú a jogalkotó és indokolt-e ezen jogintézmény ily módon történő szabályozása. Véleményem szerint amennyiben egy olyan jogalkalmazói rendszert kívánunk működtetni, amely hatékony és belátható időn belül a jogvitákat orvosolja, akkor elengedhetetlen, hogy a felek professzionális képviselők útján lépjenek fel.

A jogi képviselőre hárul a felelősség, hogy olyan keresetlevél kerüljön a bíróság elé, amelyből az érvényesítendő igény alapjai egyértelműen kiderülnek, valamint ami megfelelően alá van támasztva.⁶ Sajnos rendkívül gyakori hazánkban, hogy egy jogi képviselő nincs megfelelő módon felkészülve arra, hogy érdemben az ügyének ura legyen. Ez a probléma nem egy új keletű dolog, hiszen egy 1206-ból fennmaradó szentszék elé szóló idézés⁷ is kimondta már, hogy a fél jelenjen meg ügyében „vagy személyesen, vagy meghatalmazott képviselő útján, akik a teljes ügyre nézve megfelelően instruálva vannak.” Azt mondhatjuk el, hogy a jelenleg hatályos Pp. az együttműködés és a felkészültség követelményeit egyaránt elvárja.

A peres felektől és képviselőiktől megkövetelt, hogy szakszerűen járjanak el, hiszen a szakszerűség hiánya kihatással van az igényérvényesítés sikerességére, valamint a perek észszerű időn belül való befejezésére is.⁸

Egy felelősségteljes jogi képviselőtől elvárható, hogy tisztában legyen ügyfelének eljárási jogaival és kötelezettségeivel, valamint a jóhiszemű pervitelből fakadó és az általános eljárás-támogatási kötelezettségből adódó megkövetelt magatartásokkal. Reális követelés továbbá az is, hogy a perrendi szabályok teljes körét ismerje, és ennek fényében megfelelő tartalmú keresetet terjesszen elő. A jogalkotó a jogi képviselő szakemberi mivoltát abban is kifejezésre kívánja juttatni a Pp. 111. §-ában, mely szerint a jogi képviselővel

⁴ Réti László (2017): A megújult képviselési szabályok. *Jogtudományi Közlöny*. 72. évf., 11. sz., 473.

⁵ Nyilas: *i.m.* 452.

⁶ Szabó Imre (2017): Szakértelem és felelősség. *Jogtudományi Közlöny*. 72. évf., 9. sz., 374.

⁷ Sík Sándor (1896): A magyar ügyvédi kar történeti kiállításának katalógusa. Budapest, 1896. 1.o. 1. sz. irat.

⁸ Nyilas: *i.m.* 452.

eljáró felet a bíróság részéről tájékoztatási kötelezettség nem terheli az eljárási jogok és kötelezettségek vonatkozásában.⁹

A törvény indokolásának¹⁰ azon része mindenképpen kiemelést érdemel, amely az újramodellezésről fejt ki gondolatokat. A szabályozás indoka főként az, hogy mára a jogviták lényegesen bonyolultabbá váltak és a felperesi oldalon a megalapozott igényérvényesítéshez, az alperesi oldalon pedig az eredményes védekezéshez minőségi jogi szaktudásra van szükség, ami pedig elengedhetetlenné teszi egy jogvégzett szakember közreműködésének az igénybevételét.

Amennyiben a peres felek perbeli cselekményeiket szakszerűen fejtik ki, az jelentős mértékben növelheti az igényérvényesítésük sikerességét. Szemben ezzel egy pontatlan jogi képviselő kijelentései a per menetét könnyedén negatív irányba terelhetik el.¹¹ Rendkívül hangsúlyos, hogy kötelező jogi képviselő esetén annak hiánya a perbeli nyilatkozatok és cselekmények hatálytalanságát idézheti elő, végső esetben pedig az eljárás megszüntetését.¹²

A polgári perrendtartás egyik rendkívül fontos alapelve a rendelkezési elv, amely gyakorlásában szintén meghatározó szerepe van a jogi képviselőnek, hiszen átgondolt módon helyesen kell feltüntetni az érvényesíteni kívánt jogot – a jogalap megjelölése útján – és azt is, hogy a bíróságtól pontosan mit kér a fél konkrétan. Az új Pp. az általános szabályokat a kötelező jogi képviselői eljárás modelljének megfelelően formálja és jogosan várja el a jogi szakvizsgálóval rendelkező, hivatásszerűen jogász tevékenységet végző személyektől azt, hogy a keresetnek a jogalapját, valamint az érvényesíteni kívánt jogot jogszabályi helyre történő hivatkozással jelöljék meg.¹³

A jogi képviselői felelősség jelentősége és kulcsfontossága abban is megmutatkozik, hogy a perfelvételt lezáró végzéshez a bíróság kötve van, és ezt követően a per érdemi szakaszában az érdemi nyilatkozatnak és a keresetnek a megváltoztatása jelentősen megnehezül, ami komoly felelősséget telepít a jogi képviselőre és magas szintű szakmai felkészültséget feltételez.¹⁴

A polgári perrendtartás fokozott szakmai elvárásokat megkövetelő szabályain túl az Üttv.¹⁵ is kiemelt jelentőséggel bír, amikor a jogi képviselő felelősségéről esik szó. Az ügyvédek a jogi szabályozás közgazdaságtani értelemben szolgáltatónak tekinti, míg azokat az embereket, akik igénybe veszik a szolgáltatásaikat pedig fogyasztóknak. Egyértelmű tehát, hogy nem egyenlő pozícióban elhelyezkedő felekről beszélünk és az információs aszimmetria hatással van a köztük levő viszonyra. Némi garanciaként szolgálhat az Üttv. azon rendelkezése, mely szerint az ügyvédek kötelesek felelősségbiztosítási

⁹ Nyilas: *i.m.* 459.

¹⁰ T/1900. számú törvényjavaslat.

¹¹ Réti: *i.m.*, 477.

¹² Réti: *i.m.*, 477.

¹³ SZABÓ: *i.m.* 378.

¹⁴ SZABÓ: *i.m.* 378.o.

¹⁵ 2017. évi LXXVIII. törvény az ügyvédi tevékenységről.

szerződést kötni az ügyvédi tevékenysége során okozott károk megtérítésére, és azt a tevékenysége teljes időtartama alatt fenntartani. Ennek következtében senki sem folytathat ügyvédi praxist érvényes felelősségbiztosítási fedezet nélkül.¹⁶

Nem korlátlan azonban egy jogi képviselőnek a felelőssége, hiszen az ügyvédek remélhetőleg tisztában vannak a ténnyel, hogy az ügyfelük által előadott információ csak a történet egyik oldalára enged betekintést nyerni. Még a legalaposabb tényvázlat készítése során sem lehet azt kizárni, hogy bizonyos releváns tények hiányoznak, mivel az ügyfél hiányosan adta át az információkat a történésekkel kapcsolatban.

Ennek megoldására szolgál az Üttv. azon rendelkezése, amely felmenti az ügyvédet az alól, hogy nyomozzon azzal kapcsolatban, hogy mekkora a valóságtartalma annak, amit ügyfele számára közöl és nem lehet felelősségre vonni azt az ügyvédet, aki ezek adatok tudatában adott véleményt, majd később valótlanak bizonyult az információ. Az előbb leírtakra tekintettel tehát azt lehet mondani, hogy az ügyvéd egy konkrét jogi tanácsadás során birtokába kerülő információt teljes körűnek, pontosnak és valósnak fogad el (eltérő megállapodás hiányában természetesen).¹⁷ Mindezek ellenére azonban a jogi képviselő kötelezettsége az ügyfelet tájékoztatni a jogi kockázatokról és ezt követően már az ügyfél felelőssége, hogy egy potenciális magas pervesztesség kockázatában továbbra is igényt tart-e a jogi képviseletre a bíróság előtt. Az ügyvédi törvény kifejezetten rendezi ezen kérdéskört, mely szerint, ha az ügyfél utasítása az ügyfél érdekeire nézve célszerűtlen, annak végrehajtása előtt az ügyvéd az ügyfél figyelmét erre a körülményre köteles felhívni.¹⁸ Tehát nem kizárt azon esetekben sem egy megbízás elfogadása, hogy nyilvánvalóan „veszett ügyről” van szó, azonban a jogszabály által rá háruló kötelezettséget nem kerülheti ki és a nyereségérdekeltség nem írhatja felül a normatív kötelezettségeket.

2. A látszólagos képviseletről általánosan

Amikor látszólagos képviseletről beszélünk, akkor hiányzik a professzionális, jogot művelő szakembertől megkövetelt magatartás, mivel ilyenkor az ügyfél az, aki az érdemi szerzője annak a nyilatkozatnak, ami nem tőle lenne elvárt. A következőkben három kiemelkedő esetet fejt ki a tanulmány, ahol a látszólagos képviselet problematikáira kívánok rámutatni a gyakorlat szemüvegén keresztül. Az első két jogeset még a „rég”i” polgári perrendtartás szabályai alapján került elbírálásra, míg a harmadik jogeset pedig már a jelenleg hatályos eljárásjogi jogszabály alkalmazása révén.

¹⁶ RÉTI: *i.m.*

¹⁷ SZABÓ: *i.m.* 375.

¹⁸ Üttv. 39. § (3)-(5) bekezdés.

Mivel a jogalkalmazás eddigi rendelkezésre álló gyakorlatából azt lehet látni, hogy a látszólagos képvisellel kapcsolatos ügyeknél pártfogó ügyvéd volt a fél jogi képviselője, ezért röviden szeretnék kitérni ezen intézményre is.

A pártfogó ügyvédek intézménye gyanánt a legfontosabb jogszabály a 2003. évi LXXX. törvény, amely a jogi segítségnyújtásról címet viseli. A törvény rendelkezik arról, hogy az állam jogi segítségnyújtás keretében a törvényben meghatározott polgári peres és nemperes eljárásokban a feleknek biztosítja a pártfogó ügyvédi képviselést és annak költségeit a fél helyett megelőlegezi vagy viseli. Fontos azonban kiemelni, hogy az állam csak a rászorulóknak esetében előlegezi és – bizonyos esetekben – viseli a pártfogó ügyvéd díját.

Elgondolkodtató számomra, hogy mennyire várható el egy pártfogó ügyvédtől az a fajta profizmus és felkészültség, mint egy olyan jogi képviselőtől, aki a „hagyományos” megbízási szerződés alapján képviseli az ügyfelét. Valószínűleg teljesen más a belső motiváció a két esetben a jogi képviselők részéről és véleményem szerint ez egyáltalán nem felel meg a polgári perrendtartás által támasztott követelményeknek, valamint a Pp. preambulumaival is igen erősen szembe megy ezen felfogás.

A következőkben három különösen lényeges, eddig felmerült kérdés megválaszolására törekszem, amely alkalmas ennek a témának a pontosabb körülményeire. Az egyértelműség végett megemlítem a konkrét kérdések tárgyalása előtt, hogy a feldolgozott jogesetek során a kötelező jogi képviselést eseteivel találkozhatunk.

3. Miként ítélt meg a jogi képviselő által benyújtott, azonban közreműködése nélkül elkészített nyilatkozat?

Az általam vizsgált jogesetekben¹⁹ központi kérdésként merült fel, hogy az a beadvány, amit a fél személyesen készített el, és amelyet az igazolási kérelemhez csatolt, hatályosnak tekinthető-e.

Az ügyben az ítéltábla előtti másodfokú eljárásban a pártfogó ügyvéd által képviselt fél tartalma szerint olyan csatlakozó fellebbezést nyújtott be, amelyen nem szerepelt a jogi képviselő aláírása, valamint ellenjegyzése, amely egyértelműen utal arra, hogy ezt saját maga készítette el úgy, hogy abban a pártfogó ügyvéd semmilyen módon nem működött közre.

Az ítéltábla a pártfogó ügyvédet, mint jogi képviselőt nyilatkozattételre hívta fel, hogy a fél által személyesen írt beadványát azt csatlakozó fellebbezésként kívánja-e előterjeszteni. Felhívta arra is a figyelmet, hogy amennyiben így kíván cselekedni, akkor a beadványt lássa el ellenjegyzésével, mivel ezek elmaradása esetén a felperes nyilatkozata hatálytalan, tekintettel a kötelező jogi képviseléstre való követelményekre.

A felhívás eredménytelensége folytán az ítéltábla a csatlakozó fellebbezést elutasította. Álláspontjával a végzés ellen előterjesztett fellebbezést elbíró

¹⁹ BH2017.191.

Kúria egyetértett, s kimondta, hogy kötelező jogi képviselet esetén a fél által, jogi képviselő közreműködése nélkül, saját maga által készített beadványban szereplő nyilatkozat hatálytalan.

Ebből a jogesetből levezethető az az értelmezés, hogy amikor a jogi képviselet kötelező, akkor hatálytalan az a kérelem vagy nyilatkozat, amit a fél sajátkezűleg és önállóan készít el a jogi képviselőjének közreműködése nélkül. Az sem orvosolja ezen „elkészítési módot”, hogy a jogi képviselő beadványa mellett kerül becsatolásra a nyilatkozat.

4. Jogosult a jogi képviselővel eljáró fél személyesen fellebbezést benyújtani?

A második kérdés szintén egy – már lezajlott – jogvita keretei között merült fel.²⁰ A konkrét ügyben a felperes az elsőfokú ítélettel szemben személyesen nyújtotta be a fellebbezését, annak ellenére, hogy ezt jogi képviselő közreműködésével kellett volna megtennie a jogszabályok által előírt módon. Az eljáró bíróság az itt említett információkról megfelelő tájékoztatást adott a felperesnek, aki ezt követően pártfogó ügyvéd segítségét vette igénybe. A fellebbezés vonatkozásában az elsőfokú bíróság a hiányosságok pótlására hívta fel a jogi képviselőt, mivel a fellebbezés nem jelölte meg azt, hogy a megtámadott ítéletet mennyiben és milyen okból kívánja megváltoztatni. A pártfogó ügyvéd azt a megoldást választotta, hogy bejelentette beadványában: a fél a fellebbezési hiányok pótlása érdekében többszöri felhívás ellenére sem kereste fel őt irodájában, emiatt a fellebbezést sem tudta megfelelően elkészíteni. A beadványához csatolta a felperes által személyesen elkészített fellebbezést.

A másodfokú bíróság a fellebbezést, annak hatálytalansága miatt, hivatalból elutasította. A döntés indokai szerint a fellebbezés ilyen formában nem tekinthető hatályosnak és nem beszélhetünk arról, hogy a kötelező jogi képviselet szabályainak megfelelő lenne, hiszen nem tekinthető a jogi képviselő által előterjesztettnek ezen nyilatkozat. A bíróság rámutatott a jogszabály azon rendelkezéseire is, amelyek a kötelező jogi képviselőről szövegeztek, és kiemelte, hogy ezek azt a célt szolgálják, hogy a fél kérelmeit, beadványait szakszerűen, a törvény által előírt követelményeknek megfelelően (alakilag és tartalmilag egyaránt) terjessze elő, mivel a perkoncentráció sikeressége ezt megköveteli.

Továbbá a bíróság érvelése szerint a kötelező jogi intézmény értelmét veszítené akkor, ha „*a fél által a bíróság elé tártni kívánt tény-, bizonyíték- és hivatkozáshalmaz szakszerű rostálására, szerkesztésére és megfogalmazására nem kerül sor, a bíróság közvetlenül a fél előterjesztésével kell foglalkozzon, mintha jogi képviselő nem is lenne a perben.*”²¹

²⁰ BDT2017.3640.

²¹ BDT2017.3640.

A bíróság a korábbi eljárásjogi törvényünk²² 73/A. § (1) bekezdésének a) pontjára hívta fel a figyelmet, amely kimondta, hogy kötelező a jogi képviselőt az ítéletkor előtti eljárásban olyan esetekben, amikor a fél fellebbezést kíván előterjeszteni. Továbbá a bíróság érvelésében a 73/B. § (1) bekezdésére is hivatkozott, amely arról rendelkezik, hogy olyan esetekben, amikor a jogi képviselő kötelező, akkor a jogi képviselő közreműködése nélkül eljáró fél perbeli cselekménye és nyilatkozata egyaránt hatálytalan.

Összegzésként azt mondhatjuk el jelen kérdés tárgyalása során, hogy a fellebbezés ily módon történő benyújtása egyáltalán nem felel meg a jogalkotó, valamint a jogalkalmazó által támasztott elvárásoknak, mivel nem a megfelelő személytől származik, továbbá a tartalma is hiányos és a rendelkezési elvnek megfelelően a bíróság a konkrét tartalom és kérés hiányában nem tud eljárni. Ez a döntés is azt fogalmazta meg elvi tartalommal, hogy kötelező jogi képviselő esetén hatálytalan a beadvány, ha az pusztán a jogi képviselő arra vonatkozó nyilatkozatát tartalmazza, hogy az általa képviselt fél által elkészített – már előterjesztett vagy mellékelte – beadványban foglaltakat fenntartja.

5. Hogyan ítélandó meg a fél által készített megjegyzés a szakvélemény vonatkozásában?

Az utolsó kérdés, amelyre a választ keresem a Debreceni Ítéletkor előtt folyó egyik eljárás során merült fel.²³ Az ismertetett ügy során a felperes szakvéleményre tett észrevételének figyelembe vehetőségét kellett értelmezni. A fél az ügyben készült szakvéleményre megjegyzéseket tett, azonban ezeket a pártfogó ügyvédje változtatás nélkül küldte meg a bíróságnak. Az ügyben elsőfokon eljáró bíróság azonban ezt nem vette figyelembe arra tekintettel, hogy az így tett nyilatkozat hatálytalan a Pp. 74. §-ának (1) bekezdése alapján, amelyről egyébként a bíróság tájékoztatást is adott.

A fél az ítélet elleni fellebbezésében kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság nem járt el jogszerűen akkor, amikor a megjegyzését figyelmen kívül hagyta és ezáltal sérültek a jogai és nem hivatkozott megfelelően a hatálytalanságra. Előadta, hogy a jogi képviselője úgy nyújtotta be a beadványt, mintha az a sajátja lett volna, tehát állítása szerint az abban található információkat az elsőfokú bíróságnak értékelnie kellett volna és ennek következtében az elsőfokú bíróság megalapozatlan ítéletet hozott.

A másodfokú bíróság megalapozatlannak találta ezen fellebbezési érvelést. Vizsgálta, hogy az elsőfokú bíróság megsértette-e az eljárási szabályokat akkor, amikor a felperesnek a szakvéleményre tett észrevételeit hatálytalannak nyilvánította. Úgy találta, hogy a pártfogó ügyvéd az elsőfokú eljárás során csupán fenntartotta a felperes megjegyzéseit és ez lényegében csak egy formális

²² 1952. évi III. törvény a polgári perrendtartásról

²³ Debreceni Ítéletkor Pf.II.20.183/2022/9.

csatlakozást jelentett a fél nyilatkozataihoz. Ez az eljárás nem felel meg a kötelező jogi képviselő felé támasztott elvárásoknak.

A jogi képviselő kötelezettsége lett volna a nyilatkozatát oly módon előterjeszteni, hogy az elejétől a végéig az tőle származzon, mivel a professzionális perviteli szabályok és elvárások ezt megkövetelik egy képzett szakembertől. A kötelezően eljáró jogi képviselővel szemben támasztott elvárás, hogy beadványának önmagában mind alakilag, mind tartalmilag ki kell elégítenie a törvényi elvárásokat.

Ennek az ügynek az elemzése alapján is az állapítható meg, hogy a bíróság következetesen követte a bírói gyakorlatban ismert azon elvet, hogy a jogi képviselő intézményével ellentétben az az értelmezés, ha a fél által a bíróság elé tártni kívánt tényelőadásokat a jogi képviselő nem szerkeszti meg, valamint nem fogalmazza át. Lényegében ez azt jelenti, hogy a bíróságnak konkrétan a fél előadásait kell megítélni, ami már értelmezhetetlenné teszi a jogi képviselő jelenlétét.

Összességében tehát az mondható el, hogy a jogalkotó és a jogalkalmazó kézzel fogható követelményeket támaszt mind a jogait érvényesíteni kívánó fél, mind az őt képviselő jogi képviselő irányában is. Ezek a követelmények a felelősség fontosságának kiemelésére hívják fel a figyelmet, amely nem hagyható figyelmen kívül olyan esetekben, amikor valakinek az érvényesítendő igénye a tét.

Nem állja meg az a kijelentés a helyét, hogy a magyar társadalom nagy része tisztában van a joggal és az azon belüli egyes intézményekkel, mivel a legtöbb polgár nem így szocializálódott, tehát jogosan elvárható egy jogi képviselőtől, hogy felelősen képviselje ügyét és ügyfelét egyaránt.

Tanulmányomban arra próbáltam kíváncságot rávilágítani, hogy a látszólagos képviselő megfigyelhető a magyar joggyakorlatban, ezzel hátráltatva a perkoncentráció elvét. Továbbá a társadalom számára is jelentős veszélyforrás az ilyen fajta képviselő, mivel közel azonos hatást vált ki, mintha a laikus fél lépett volna fel ügyében önállóan olyan esetben, amikor kötelező jogi képviselőt a megkövetelt.

Ugyan a formalitás teljesül, mivel a jogi képviselő valóban jelen van az eljárás során és az terjeszti elő az adott nyilatkozatot, de a jogvédelem kirívó módon sérül és a pernyertességi esélyek is ezzel arányosan redukálódnak. Reménykedem benne, hogy a következő időszakban ez a káros „intézmény” eltűnni látszik majd a joggyakorlatból és a kiszolgáltatott helyzetbe került egyének minőségi és szakszerű képviselőre tarthatnak igényt.

Források jegyzéke:

- Kengyel Miklós (2003): *Magyar polgári eljárásjog*. Budapest, Osiris.
- Nyilas Anna (2022): Professzionális pervitel a perhatékonyság szolgálatában - a jogképviselő részvételének hatása a permenetre. *Magyar Jog*, 69. évf., 7-8. sz., 452-460.
- Réti László (2017): A megújult képviseleti szabályok. *Jogtudományi Közlöny*. 72. évf., 11. sz., 473-482.
- Sík Sándor (1896): A magyar ügyvédi kar történeti kiállításának katalógusa. Budapest.
- Szabó Imre (2017): Szakértelem és felelősség. *Jogtudományi Közlöny*. 72. évf., 9. sz., 373-385.
- 1952. évi III. törvény a polgári perrendtartásról
- 2016. évi CXXX. törvény a polgári perrendtartásról
- T/11900. számú törvényjavaslat
- BH2017.191.
- BDT2017.3640.
- Debreceni Ítéltábla Pf.II.20.183/2022/9.